

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายณกมล เทพพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๖๙

เรื่องพิจารณาที่ ๒๑/๒๕๖๘

วันที่ ๒๑ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๙

ระหว่าง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๓๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุมเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย” มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” และวรรคสาม บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง

๐๐๐

อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้” และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดก”

ข้อโต้แย้งของจำเลยที่ว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ ในส่วนของการกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษที่กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบเกินกว่าค่าเสียหายที่แท้จริง ไม่เป็นไปตามหลักการกำหนดค่าสินไหมทดแทนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเยียวยาผู้เสียหายให้กลับคืนสู่ฐานะเดิม เป็นการลงโทษผู้ประกอบธุรกิจซ้ำในความผิดเดียวกัน อันส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับโทษหนักขึ้น เปิดช่องให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจกำหนดค่าเสียหายย้อนหลังในข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ก่อนกฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับ เป็นค่าเสียหายที่มีเจตนารมณ์ทางอาญาแฝงอยู่เช่นเดียวกับโทษทางอาญาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดให้ชัดหลาบและเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด ไม่เสมอภาคทางกฎหมายและเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยเหตุฐานะทางเศรษฐกิจระหว่างบุคคลทั่วไปกับผู้ประกอบธุรกิจเพิ่มภาระและจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของผู้ประกอบธุรกิจเกินสมควรแก่เหตุ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๖ บัญญัติคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค สิทธิในการรวมกันจัดตั้งองค์กรของผู้บริโภค และสิทธิขององค์กรของผู้บริโภคที่จะรวมตัวกันจัดตั้งเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระเพื่อให้เกิดพลังในการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งยังคงหลักการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖๑ บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค โดยรัฐต้องจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภคด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ข้อมูลที่เป็นจริง ด้านความปลอดภัย ด้านความเป็นธรรมในการทำสัญญา หรือด้านอื่นใดอันเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค เพื่อให้รัฐดำเนินการอย่างจริงจังและให้เกิดผลในการคุ้มครองผู้บริโภคมิให้ถูกเอาเปรียบ สำหรับพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นกฎหมายที่รัฐตราขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคในกระบวนการยุติธรรมคดีผู้บริโภค เนื่องจากการเสนอขายสินค้าและบริการต่าง ๆ แก่ประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภคนั้น ผู้บริโภคยังขาดความรู้ในเรื่องของคุณภาพสินค้าหรือบริการ ตลอดจนเทคนิคการตลาด และขาดอำนาจต่อรองในการเข้าทำสัญญาทำให้ถูกเอาเปรียบอยู่เสมอ และเมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นผู้บริโภคจะตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบในการต่อสู้คดี จึงกำหนดให้ระบบวิธีพิจารณา

คดีผู้บริโภคเอื้อต่อการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้รับการแก้ไข เยียวยาด้วยความรวดเร็ว ประหยัด และมีประสิทธิภาพ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ขณะเดียวกันเป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบธุรกิจหันมาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการให้ดียิ่งขึ้น โดยมาตรา ๔๒ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๒ วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคในศาลชั้นต้น ส่วนที่ ๓ คำพิพากษาและคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดี วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ถ้าการกระทำที่ถูกร้อง เกิดจากการที่ผู้ประกอบธุรกิจกระทำโดยเจตนาเอาเปรียบผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรมหรือจงใจให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหายหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงไม่นำพาดต่อความเสียหายที่จะเกิดแก่ผู้บริโภคหรือกระทำการ อันเป็นการฝ่าฝืนต่อความรับผิดชอบในฐานะผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ประกอบธุรกิจชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้บริโภค ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจ จ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ เช่น ความเสียหายที่ผู้บริโภคได้รับ ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบธุรกิจได้รับ สถานะทางการเงินของผู้ประกอบธุรกิจ การที่ผู้ประกอบธุรกิจได้บรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น ตลอดจน การที่ผู้บริโภคมีส่วนในการก่อให้เกิดความเสียหายด้วย” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การกำหนดค่าเสียหาย เพื่อการลงโทษตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีอำนาจกำหนดได้ไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริง ที่ศาลกำหนด แต่ถ้าค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดมีจำนวนเงินไม่เกินห้าหมื่นบาท ให้ศาลมีอำนาจ กำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษได้ไม่เกินห้าเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนด” โดยหลักการ กำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษดังกล่าวยังได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในกฎหมายหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๓ (๓) พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖ วรรคสอง พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหาย ที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑ (๒) พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๖๔ วรรคสอง พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๑๔ และ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๗๘ วรรคหนึ่ง

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ เป็นบทบัญญัติที่ให้ศาล มีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษแก่ผู้ประกอบธุรกิจให้ต้องชดเชยค่าเสียหายที่เพิ่มเติมจากค่าเสียหาย ที่แท้จริง โดยการกำหนดค่าเสียหายที่แท้จริงมีความมุ่งหมายให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาเพื่อกลับคืนสู่ สถานะเดิมให้มากที่สุด เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าจ้างแรงงาน มูลค่าของทรัพย์สินที่ถูกทำลาย ส่วนค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเป็นมาตรการลงโทษทางแพ่งมีความมุ่งหมายเพื่อลงโทษผู้ประกอบธุรกิจ

๙๙

ที่กระทำละเมิดโดยมีพฤติการณ์ร้ายแรงและเจตนาเอาเปรียบผู้บริโภคให้มีความเชื่อถือหลาบและป้องปรามมิให้กระทำพฤติกรรมเช่นเดิมอีกหรือมีความระมัดระวังมิให้เกิดความเสียหายในลักษณะดังกล่าวขึ้นอีกในอนาคตและเพื่อให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่บุคคลอื่นหรือผู้ประกอบการรายอื่นมิให้กระทำพฤติกรรมเช่นนั้น แม้ดีผู้บริโภคจะเป็นข้อพิพาทระหว่างเอกชนด้วยกันเอง แต่การดำเนินกิจการของผู้ประกอบธุรกิจไม่ว่าจะเป็นการผลิตและการขายสินค้าหรือการให้บริการย่อมมีผลต่อผู้บริโภคในวงกว้าง การที่ผู้ประกอบการกระทำละเมิดหรือผิดสัญญานอกจากส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคโดยตรงแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อประชาชนและสังคมส่วนรวมด้วยโดยปริยาย หากการกระทำดังกล่าวผู้ประกอบการกระทำด้วยเจตนาเอาเปรียบผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรม จึงใจให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหาย ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ถือเป็นการกระทำอันน่าตำหนิ ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายบ้านเมือง เป็นการไม่ตระหนักและไม่นำพาต่อความเสียหายที่จะเกิดแก่ผู้บริโภค อีกทั้งไม่มีความรับผิดชอบในฐานะผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ถือเป็นพฤติการณ์ร้ายแรงเกินกว่าปกติธรรมดา ย่อมเป็นความเสียหายที่ประชาชนและสังคมจะได้รับความเสียหายดังกล่าวได้อีกจากการกระทำความผิดซ้ำของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งเป็นจำเลยหรือจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจรายอื่น รัฐจึงต้องตรากฎหมายให้อำนาจศาลมีดุลพินิจกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร เพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำในลักษณะดังกล่าวที่จะเกิดความเสียหายแก่ประชาชนและสังคมอีก ซึ่งถือเป็นประโยชน์สาธารณะที่กฎหมายมุ่งคุ้มครอง และเมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษตามบทบัญญัติมาตรา ๔๒ ประกอบด้วย (๑) การกระทำที่ถูกฟ้องร้องเกิดจากการที่ผู้ประกอบการกระทำโดยเจตนาเอาเปรียบผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรมหรือจงใจให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหายหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ไม่นำพาต่อความเสียหายที่จะเกิดแก่ผู้บริโภค หรือกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อความรับผิดชอบในฐานะผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน (๒) คดีดังกล่าวศาลต้องมีคำพิพากษาให้ผู้ประกอบธุรกิจชดใช้ค่าเสียหายแท้จริงแก่ผู้บริโภคเสียก่อนเพื่อนำมาเป็นฐานในการคำนวณค่าเสียหายเพื่อการลงโทษ หากศาลมิได้พิพากษาให้มีการชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้บริโภค ศาลจะพิพากษาให้ผู้ประกอบธุรกิจจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษมิได้ (๓) ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร ซึ่งเป็นดุลพินิจของศาลในการพิจารณาตามที่เห็นสมควรในแต่ละคดี โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ เช่น ความเสียหายที่ผู้บริโภคได้รับ ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการได้รับ สถานะทางการเงินของผู้ประกอบการที่ผู้ประกอบการได้บรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น ตลอดจนการที่ผู้บริโภคมีส่วนในการก่อให้เกิด

๐/๐

เกิดความเสียหายด้วย (๔) ศาลต้องกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษไม่เกินกรอบเพดานชั้นสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ คือ ไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนด แต่ถ้าค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดมีจำนวนเงินไม่เกินห้าหมื่นบาท ให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษได้ไม่เกินห้าเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนด โดยมีได้กำหนดวิธีการกำหนดค่าเสียหายไว้ ศาลอาจกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเป็นอัตราส่วนกับค่าเสียหายที่แท้จริงหรือกำหนดเป็นจำนวนเงินตายตัวก็ได้ แต่ต้องไม่เกินกรอบเพดานดังกล่าว เห็นได้ว่า การกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษดังกล่าว ศาลมีอำนาจพิจารณากำหนดได้ตามความเหมาะสมในแต่ละคดี แต่กฎหมายมิได้ให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจโดยไม่มีขอบเขต การใช้ดุลพินิจดังกล่าวของศาลต้องอยู่ภายใต้กรอบและขอบเขตที่กำหนดไว้เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิของผู้ประกอบธุรกิจไม่ให้ถูกจำกัดเกินสมควรแก่เหตุ

กรณีที่ได้แย้งว่าการกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษดังกล่าวเป็นการลงโทษผู้ประกอบธุรกิจซ้ำในความผิดเดียวกันนั้น เห็นว่า การกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ มีความมุ่งหมายเพื่อป้องปรามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจนั้นหรือรายอื่นกระทำความผิดกรรมดังกล่าวอันจะสร้างความเสียหายแก่ประชาชนและสังคมได้อีก โดยศาลจะกำหนดค่าเสียหายดังกล่าวได้เมื่อศาลพิพากษาให้ผู้ประกอบธุรกิจชดเชยค่าเสียหายที่แท้จริงเสียก่อนและปรากฏว่าการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจนั้นมีพฤติการณ์ร้ายแรง เช่น กระทำด้วยเจตนาเอาเปรียบผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรมหรือจงใจให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหาย ศาลอาจพิจารณากำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควรโดยคำนึงถึงพฤติการณ์ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ความเสียหายที่ผู้บริโภคได้รับ ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบธุรกิจได้รับ และกำหนดจำนวนไม่เกินเพดานสูงสุดที่กฎหมายกำหนด ซึ่งการกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษนั้น ศาลมีอำนาจพิจารณาสั่งให้จ่ายได้ตามเงื่อนไขที่บทบัญญัติมาตรา ๔๒ กำหนดไว้ โดยโจทก์มีต้องกล่าวไว้ในคำฟ้องและไม่จำเป็นต้องมีคำขอมาท้ายฟ้อง ส่วนการกำหนดค่าเสียหายเพื่อการเยียวยาหรือค่าเสียหายที่แท้จริงนั้นมีความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ถูกละเมิดได้รับการเยียวยาและกลับคืนสู่ฐานะเดิมมากที่สุดอันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคในฐานะปัจเจกชนที่ได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดหรือผิดสัญญา โดยโจทก์มีหน้าที่นำสืบให้ศาลเห็นว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นจริง ค่าสินไหมทดแทนพึงใช้สถานใด ศาลจะพิจารณาตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการละเมิดแต่ไม่เกินค่าเสียหายที่แท้จริงและจะกำหนดไม่เกินคำขอของโจทก์สำหรับคดีแพ่งทั่วไป แต่ในคดีผู้บริโภคศาลมีอำนาจสั่งกำหนดให้จ่ายค่าเสียหายให้เพียงพอต่อการแก้ไขเยียวยาตามฟ้องได้แม้จะเกินคำขอของโจทก์ตามมาตรา ๓๙ เห็นได้ว่า

การกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษและการกำหนดค่าเสียหายเพื่อการเยียวยาเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีหลักการและเหตุผลแตกต่างกันทั้งเจตนารมณ์ กรอบการพิจารณา คุณพินิจและขอบเขตการกำหนดค่าเสียหาย การกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษตามมาตรา ๔๒ มิใช่เป็นการลงโทษผู้ประกอบการธุรกิจซ้ำในความผิดเดียวกันแต่อย่างใด ข้อโต้แย้งดังกล่าวของจำเลยไม่อาจรับฟังได้ ส่วนกรณีที่จำเลยโต้แย้งว่า บทบัญญัติมาตรา ๔๒ เปิดช่องให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจกำหนดค่าเสียหายย้อนหลังในข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นก่อนกฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับ เป็นค่าเสียหายที่มีเจตนารมณ์ทางอาญาแฝงอยู่เช่นเดียวกับโทษทางอาญานั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการบังคับใช้กฎหมายสารบัญญัติประกอบด้วยบทบัญญัติเกี่ยวกับการฟ้องคดีและวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค จึงเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติซึ่งมีผลใช้บังคับทันทีนับแต่วันที่กฎหมายมีผลใช้บังคับในวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๑* โดยข้อเท็จจริงคดีนี้ปรากฏว่าโจทก์ได้ยื่นฟ้องจำเลยเป็นคดีต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ เป็นการยื่นฟ้องในขณะที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ ใช้บังคับแล้ว การพิจารณาคดีของศาลย่อมต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมถึงการพิจารณากำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษตามมาตรา ๔๒ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีความมุ่งหมายเพื่อป้องปรามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจนั้นหรือรายอื่นกระทำความผิดกรรมดังกล่าวอันจะสร้างความเสียหายแก่ประชาชนและสังคมได้อีกอันเป็นประโยชน์สาธารณะที่กฎหมายมุ่งคุ้มครอง การกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษดังกล่าวจึงเป็นกรณีที่ศาลพิจารณากำหนดตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้เพื่อความ เป็นธรรมแก่ผู้บริโภคและคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ และเป็นมาตรการลงโทษทางแพ่ง มิได้เป็น มาตรการทางอาญาหรือมีเจตนารมณ์ทางอาญาแต่อย่างใด ข้อโต้แย้งดังกล่าวของจำเลยไม่อาจรับฟังได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวน ค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร” แม้จะจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอยู่บ้าง แต่เมื่อพิจารณาซึ่งน้ำหนักระหว่างผลกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลกับประโยชน์สาธารณะที่ได้รับ ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองประชาชนและสังคม เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน พอเหมาะพอควรแก่กรณี ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล

๒๖๗

* พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ โดยมาตรา ๒ บัญญัติให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเมื่อพ้นหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป คือ ตั้งแต่วันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ เป็นต้นไป

เกินสมควรแก่เหตุ ไม่ทำให้บุคคลไม่ได้รับความเสมอภาคในกฎหมายหรือไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค และไม่กระทบต่อสิทธิในทรัพย์สิน ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร” ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

(นายนพดล เทพพิทักษ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ